

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2026-10-08

Ärendenummer KULT-2026-
00466

Handläggare

Carina Sjöholm

Telefon: 031-365 00 00 (växel)

E-post carina.sjoholm@kultur.goteborg.se

Återrapportering av uppdrag att utreda Göteborgsförslag (ID: 13492) Bevara rehab- trädgården i Lilla Änggården

Förslag till beslut

1. Kulturnämnden förklarar uppdraget till kulturförvaltningen att utreda Göteborgsförslag (ID: 13492) Bevara rehabträdgården i Lilla Änggården fullgjort.
2. Kulturnämnden beslutar att inte genomföra Göteborgsförslag (ID: 13492) Bevara rehabträdgården i Lilla Änggården.

Sammanfattning

Göteborgsförslag 13492: Bevara rehabträdgården i Lilla Änggården tilldelades kulturnämnden. Förslaget togs upp vid kulturnämndens möte den 24 augusti 2026 § 147. Nämnden beslutade att utreda förslaget vidare enligt yrkande från S, V, MP, C. Frågor som skulle besvaras ytterligare var möjligheter för Göteborgs stads verksamheter att samverka med Västra Götalandsregionens Gröna Rehab på Lilla Änggården.

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden avstyrker Göteborgsförslag 13492: Bevara rehabträdgården i Lilla Änggården.

Gröna Rehab är en del av Västragötalandsregionen och tillhör förvaltningen för hälsa och stressmedicin. Det är en intern rehabverksamhet avsedd för regionens medarbetare och är inte tillgänglig för allmänheten.

Stadens verksamhet på Lilla Änggården är knuten till park, trädgård och byggnader på platsen genom donationen från 1963. Uppdraget för stadens förvaltningar och Gren Broberg museistiftelse är enligt testamentet att bedriva museiverksamhet på platsen och tillgängliggöra den för allmänhet och forskare.

Möjligheten till fortsatt samexistens mellan Västra götalandsregionens verksamhet Gröna rehab och Göteborgs stad har tidigare utretts och avvisats. Det beror på att rehabverksamheten har behov av lugn, avskildhet och förutsägbarhet medan Göteborgs stad har behov av utvecklingsinsatser, ökat publikflöde och ökad användning av och tillgång till platsen för göteborgarna i enlighet med uppdrag för museiverksamheten och donationens villkor.

I grunden kvarstår att ett godkännande av förslaget skulle riva upp redan fattade beslut om utveckling av platsen. Lilla Änggården har samlat stadens berörda förvaltningar och bolag i bred och långsiktig samverkan som bygger på mångåriga investeringar i tid och resurser på platsen.

Ett godkännande av förslaget skulle verka hindrande för göteborgarnas tillgång till Lilla Änggården som park och kulturhistorisk miljö, såväl som för uppfyllnad av ändamålet för donationen av Lilla Änggården till Göteborgs Stad.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett avslag av Göteborgsförslaget innebär inga ökade kostnader för förvaltningen och staden utöver de kostnader som redan är beräknade för pågående utvecklingsinsatser.

Göteborgsförslaget skulle vid godkännande begränsa möjligheten till utveckling av publik verksamhet på platsen och således begränsa framtida entréintäkter och möjligheten till försäljningsverksamhet.

Inom ramen för nuvarande verksamhet bedrivs tvärvetenskaplig forskning där resurser samordnas mellan universitet, högskola och stadens förvaltningar. Vid fortsatt utveckling enligt plan, kan forskningsprojekt och institutioner ges långsiktiga möjligheter att samverka kring Lilla Änggården vilket också ökar möjligheten till extern forskningsfinansiering.

Att anpassa stadens publika verksamheter till VGR/Gröna Rehabs behov medför ökade personalkostnader för kulturförvaltningen och andra förvaltningar då det förutsätter att stadens verksamheter på platsen bedrivs mer på kvällar och helger.

Att arbeta fram en ny plan och omförhandla pågående överenskommelser kräver en tillkommande projektledningsinsats som motsvarar 200 000 kr. Utöver detta tillkommer arbetsinsatser för de medarbetare från stadens förvaltningar och bolag som behöver involveras i arbetet

Förvaltningen bedömer vidare en kostnad om ca 85 000 kr för arbete med permutation av stiftelse.

Ett godkännande av Göteborgsförslaget innebär att stadens verksamheter inte får tillgång till Trädgårdsmästarbostaden vilket i sin tur kräver en förstudie kring alternativa lokallösningar som nybyggnation eller tillbyggnad på platsen. En förstudie innebär en kostnad på mellan 1-2 miljoner beroende på platsens förutsättningar. Kostnad för själva investeringen tillkommer, men kan ej uppskattas i dagsläget.

Bedömning ur ekologisk dimension

Sedan 2023 bedriver exploateringsförvaltningen stadsnära odling i Lilla Änggården med hållbarhet i fokus. Flera förvaltningar i staden har genom

nuvarande utvecklingsplan tillgång till odlingen och kan därigenom arbeta med hållbarhetsperspektivet.

Exploateringsförvaltningens arbete på Lilla Änggården är dels kopplat till odlingslotterna, dels till Stadsnära Odling som syftar till att utveckla området i linje med testamentets intentioner och lyfta platsens gröna och historiska värden. Staden vill skapa fler möjligheter till odling och sprida kunskap om odling även med historiska perspektiv till göteborgarna. Bland annat samverkar förvaltningen med grundskola/förskola och erbjuder workshops till olika målgrupper. Budgetuppdraget att samverka med AB Framtiden har dessutom använt Lilla Änggården som en viktig utgångspunkt och det finns ett upparbetat samarbete med Familjebostäders satsning kring gröna kontrakt, växthus och hönsbusk i grannhusen.

Stadsmiljöförvaltningens ska utveckla gröna och blå miljöer – parker, träd, naturområden, vattenmiljöer och gröna stråk – som både stärker biologisk mångfald och bidrar till klimatanpassning. Lilla Änggården är en viktig länk i att bevara gröna stråk och binda samman bebyggda områden med grönska när staden växer och utvecklas.

Stadsmiljöförvaltningen har ett politiskt uppdrag att erbjuda rådgivning för biologisk mångfald till göteborgarna. Lilla Änggården en viktig mötesplats för att med publik verksamhet nå ut till göteborgare och sprida kunskap om hur vi bevarar och ökar den biologiska mångfalden. Lilla Änggården är också en viktig trädgårdshistorisk plats där vi utforskar hur trädgård, park och naturområden har vuxit fram och genom detta sprida kunskap om Göteborgs gröna historia, nutid och framtid.

Bedömning ur social dimension

Utvecklingen syftar till att tillgängliggöra platsen för fler och skapa en mötesplats för göteborgarna i enlighet med donatorns vilja och uppdragen för stadens förvaltningar och bolag som delar ansvar för Lilla Änggården. Platsens potential för skolor och barn och unga kommer att nyttjas bättre i nuvarande utvecklingsplan men har begränsningar idag.

Stadens förvaltningar och bolag har stor förståelse för att VGR/Gröna Rehabs verksamhet bidrar till sociala värden, men bedömer att stadens önskade utveckling av platsen omfattar fler värden samtidigt som verksamheten kommer att nå betydligt fler av stadens invånare och besökare. VGR/Gröna Rehab tar emot ett begränsat antal anställda inom Västra Götalandsregionen och är inte till för allmänheten. Göteborgsförslaget innebär att allmänhetens tillgång till ytor utanför VGR/Gröna Rehab också begränsas.

De platser för möten, lek och aktiviteter som staden bygger upp som en del av utvecklingsarbetet är fria för allmänheten att ta del av utanför verksamhetstid exempelvis sittplatser vid odlingen och kojor i parken.

En begränsning i tid där VGR/Gröna Rehab har egen tillgång till området under dagtid skulle också hindra utvecklingen av skolklassers tillgång till Lilla Änggården.

Bilagor

1. Protokollsutdrag 2026-08-24 § 147
2. Protokollsbilaga 1 (§147). Yrkande S, V, MP och C
3. Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2026-07-29

Expedieras till

Demokrati- och medborgarservice |
goteborgsforslaget@demokratimedborgarservice.goteborg.se

Förslagslämnaren

Exploateringsförvaltningen | exploatering@exploatering.goteborg.se

Stadsfastighetsförvaltningen | stadsfastighet@stadsfast.goteborg.se

Stadsmiljöförvaltningen | stadsmiljo@stadsmiljo.goteborg.se

Higab AB | info@higab.se

Beskrivning av ärendet

Lilla Änggården är en donation som förvaltas gemensamt av Higab, stadsfastighetsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen och kulturförvaltningen genom Göteborgs stadsmuseum. Kulturförvaltningen samordnar utvecklingsarbetet, vilket är skälet till att demokrati- och medborgarservice har hänvisat Göteborgsförslaget till kulturnämnden. I denna uppföljande utredning ombeds kulturförvaltningen besvara:

- om Gröna Rehab kan bedrivas parallellt med den planerade publika verksamheten,
- hur tillgången till park, trädgård och övriga delar av Lilla Änggården kan organiseras så att både rehabiliteringsverksamhet och publik verksamhet ryms,
- om verksamheterna kan samordnas genom exempelvis tider, zonindelning eller annan praktisk lösning,
- om Trädgårdsmästarbostaden kan fortsätta användas av Gröna Rehab samtidigt som andra delar av platsen utvecklas för allmänheten.

Samtliga förvaltningar och bolag med ansvar för platsens drift och utveckling har bidragit med underlag till kulturförvaltningens tjänsteutlåtande.

Samtliga förvaltningar och bolag delar tolkning av testamentet och står bakom gällande utvecklingsplan och projektplan.

Bakgrund

Stadens verksamhet på Lilla Änggården är knuten till park, trädgård och byggnader på platsen genom en donation från 1963. Uppdraget för stadens förvaltningar och Gren Broberg museistiftelse är enligt testamentet att bedriva museiverksamhet på platsen och tillgängliggöra den för allmänhet och forskare.

Gren Brobergs museistiftelse har ansvar för att värna villkoren i testamentet och donation samt stödja Stadsmuseets publika verksamhet på Lilla Änggården. Stiftelsen ska även godkänna eventuella hyresgäster i Trädgårdsmästarbostaden.

Utvecklingsarbetet under de senaste tre mandatperioderna har skett på initiativ av och med stöd från stiftelsen. Styrelsen består av politiker från kulturnämnden samt Stadsmuseets chef. Under perioden har Socialdemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Miljöpartiet varit representerade i stiftelsen.

Eftersom stadens ansvarsfördelning för Lilla Änggården länge var otydlig gjordes 2017 ett omtag av ansvarsfrågan på initiativ av Gren Brobergs museistiftelse. Syftet var att säkerställa att donationens villkor följdes, skapa långsiktiga förutsättningar för drift och utveckling samt stärka verksamhetens ekonomi. Berörda förvaltningar och bolag tog därför fram en gemensam tioårsplan i enlighet med testamentet.

Tioårsplanen har gällt sedan 2018 och kompletterats med tvååriga projektplaner. Från 2028 kommer arbetet att bedrivas genom en gemensam verksamhetsplanering.

Kan Gröna Rehab bedrivas parallellt med utveckling av den publika verksamheten genom en förändrad organisering?

Dialogen mellan staden och VGR/Gröna Rehab har främst förts av fastighetsägaren stadsfastighetsförvaltningen som ansvarar för Trädgårdsmästarbostaden. I stadens gemensamma utvecklingsplan har stadsfastighetsförvaltningen uppdraget att kommunicera med VGR/Gröna Rehab. De har haft löpande kontakt kring fastighetsfrågor och ansvarar för uppsägningsärendet rörande Trädgårdsmästarbostaden.

En mer informell dialog har löpande förts mellan VGR/Gröna Rehab och kulturförvaltningens representanter på Lilla Änggården. Vid möten mellan kulturförvaltningens personal och VGR/Gröna Rehab har man stämt av pågående verksamhet och planerad utveckling. Kulturförvaltningen har återkommande delat utvecklingsplaner och projektplaner med VGR/Gröna Rehab.

Inledningsvis i stadens utvecklingsarbete bedömdes Västra Götalandsregionens rehabverksamhet vara förenlig med donationens syfte eftersom det fanns en koppling till den historiska berättelsen om familjen Gren Broberg som var apotekare. Förhoppningen var då att rehabverksamheten skulle kunna bidra till den publika utvecklingen av platsen. Efter åtta års arbete, ökad kunskap om VGR/Gröna Rehabs behov av en lugn och avskild miljö samt återkommande dialoger med verksamheten bedöms detta inte längre vara förenligt med stadens utvecklingsplan, vars mål är att uppfylla donationens villkor och öka tillgängligheten för göteborgarna.

Staden har under årens lopp försökt hitta former för samverkan. Våren 2018 hölls ett första möte mellan Stadsmuseets projektledare och chefen för VGR/Gröna Rehab för att diskutera hur tillgången till park, trädgård och övriga delar av Lilla Änggården kan organiseras så att både rehabiliteringsverksamhet och publik verksamhet ryms.

Redan då konstaterades att verksamheternas olika uppdrag på sikt kunde komma att stå i konflikt med varandra, särskilt när det gäller en ökning av publika aktiviteter i hus, park och trädgård.

VGR/Gröna Rehab och Stadsmuseet har därefter haft löpande kontakt om möjligheter till samordning och flera konkreta frågor har diskuterats genom åren. Samtalen har främst förts mellan Stadsmuseets projektledare och VGR/Gröna Rehabs chef och personal. VGR/Gröna Rehab har utöver det lyft frågor om verksamhetens praktiska behov till stadsfastighetsförvaltningen som hyresvärd.

Våren 2023 planerade exploateringsförvaltningen en odling på Lilla Änggården inom ramen för ett EU-projekt. Placeringen diskuterades med både VGR/Gröna

Rehab och boende i området. När odlingen flyttades något närmare VGR/Gröna Rehabs område framfördes synpunkter om risk för störningar och minskat utrymme för rehabverksamheten. I efterhand kan konstateras att staden kunde ha varit tydligare i sin kommunikation, men har samtidigt löpande hållit VGR/Gröna rehab informerade om pågående utvecklingsplaner och beslut.

När aktiviteterna på platsen ökade kontaktade VGR/Gröna Rehab Stadsmuseet för ett möte den 2 maj 2024. Vid mötet presenterades utvecklingsarbetet och efteråt skickades projektplan och rapporter till VGR/Gröna Rehab.

I maj 2025 informerades VGR/Gröna Rehab om en kommande uppsägning. Den formella uppsägningen genomfördes i maj 2026. Den 6 november hölls ett gemensamt möte mellan stadens berörda förvaltningar och representanter för Gröna Rehab samt Västra Götalandsregionen.

Redan efter den första informationen om uppsägning presenterades alternativa lokaler i Frölunda som tidigare använts av VGR/Gröna Rehab, men förslaget accepterades inte. I januari 2026 återupptogs dialogen kring ersättningslokaler. Därefter har stadsfastighetsförvaltningen utifrån verksamhetens behovsbeskrivningar erbjudit VGR/Gröna Rehab tre olika lokaler eller platser.

I möte mellan kulturförvaltningen och VGR/Gröna Rehab 28 september 2026 framkom att Gröna Rehab upplevt dialogen om ersättningslokaler som bristfällig.

Kan verksamheterna samordnas genom exempelvis tider, zonindelning eller annan praktisk lösning?

Staden har under årens lopp försökt hitta former för samverkan, men VGR/Gröna Rehab har betonat att verksamheten kräver lugn, ro och en kravlös miljö.

VGR/Gröna Rehab har i tidigare dialoger uttryckt att man inte stödjer en utökad publik verksamhet på platsen, särskilt inte barn- och skolverksamhet. Stadens anpassningar har redan begränsat tillgängligheten för allmänheten.

Förslagen om zonindelning och särskilda tider innebär enligt staden inte samverkan utan en anpassning till VGR/Gröna Rehabs behov. Detta skulle begränsa stadens planerade verksamheter, minska allmänhetens tillgång till platsen och försvåra uppfyllelsen av donationens villkor. Särskilt skulle barn och unga påverkas.

Att avsätta delar av park och trädgård för VGR/Gröna Rehabs verksamhet skulle begränsa tillgången till områden som är allmän plats. Parken och trädgården ska vara öppna för alla besökare.

Genom nuvarande avtal avgränsas en stor del av donationen till VGR/Gröna Rehabs verksamhet vilket innebär att den inte är tillgänglig för allmänheten i enlighet med donationen.

Stadsmuseets publika verksamhet idag sker främst under sommaren och på helger och stör normalt inte VGR/Gröna Rehab. Men ambitionen är att utveckla

skollektioner på platsen så att fler barn och unga genom skolan får tillgång till Lilla Änggården. VGR/Gröna Rehab har framfört behov av att dagtid, måndag till torsdag ha tillgång till platsen under lugna förhållanden. Begränsningar till fredagar, kvällar och helger gör det svårt att utveckla verksamhet för skolor och allmänhet.

Kulturförvaltningen bedömer därför att de behov som VGR/Gröna Rehab har inte är förenliga med stadens uppdrag. De skulle minska tillgängligheten, påverka ekonomin negativt och försvåra möjligheten att uppfylla donationens syfte enligt den plan staden tagit fram.

Kan Trädgårdsmästarbostaden fortsätta användas av Gröna Rehab samtidigt som andra delar av platsen utvecklas för allmänheten?

Utvecklingen av trädgårdsmästarbostaden för publik verksamhet är en viktig del i fortsatt arbete med att öka allmänhetens tillgång till Lilla Änggården. Om VGR/Gröna Rehab ska fortsätta förhyra fastigheten kommer staden behöva investera i nya eller ombyggda lokaler för att möta ett verksamhetsbehov stadens behov av arbetsplatser och möteslokaler. Trädgårdsmästarbostaden är idag den enda byggnaden på platsen som har fungerande arbetsplatser.

VGR/Gröna Rehab hyr Trädgårdsmästarbostaden men deras verksamhetsbehov rör också trädgården och parken där de behöver ett större lugn och avskildhet än vad syftet med platsen och donationen medger.

Hur stadens utvecklingsplan möter politisk styrning

Utvecklingen av Lilla Änggården syftar både till att uppfylla donationens villkor och att möta stadens politiska mål.

Platsen ger fem förvaltningar och bolag möjlighet att arbeta med pedagogik och kunskapsförmedling kring hållbarhet, biologisk mångfald, klimat och kulturarv. Arbetet sker i nära samverkan med Göteborgs universitet. Även föreningar, organisationer och enskilda kommer att bjudas in att bidra till verksamhetens utveckling.

Målet är att skapa en tillgänglig, trygg och levande park- och trädgårdsmiljö för göteborgare och andra besökare. Om platsen är tillgänglig på vardagar kan även skolklasser, gymnasieelever och SFI-grupper ta del av den pedagogiska verksamheten.

Kulturförvaltningen bedömer därför att VGR/Gröna Rehabs behov inte är förenliga med stadens uppdrag. De skulle minska tillgängligheten, påverka ekonomin negativt och försvåra möjligheten att uppfylla donationens syfte.

Att arbeta fram en alternativ plan vid ett genomförande av förslaget

Att ta fram en ny utvecklingsplan för Lilla Änggården skulle innebära att tidigare beslut, investeringar och samarbeten måste omprövas. Befintliga och planerade avtal kring forskning och publik verksamhet skulle också behöva ses över.

En alternativ plan riskerar att försämra samverkan med externa aktörer och därmed minska intäkter från forskningsprojekt och andra gemensamma satsningar.

Arbetet skulle kräva omfattande dialoger mellan staden, regionen, universitetet och skolor. Därutöver tillkommer arbetstid från berörda förvaltningar samt Higab.

När det gäller frågan om VGR/Gröna Rehabs verksamhet är förenlig med donationen bedömer förvaltningen att de anpassningar som skulle krävas innebär alltför stora avsteg från donationens grundläggande syfte. Därför anses verksamheten inte längre vara förenlig med donationen vilket leder till att staden i så fall bör ansöka om förändring av ändamålsbestämmelsen (permutation).

Eftersom det inte finns några hinder att uppfylla donationens ändamål ser staden inget eget behov av detta. En sådan process är dessutom tidskrävande, kostsam och kräver prövning av Kammarkollegiet, som normalt endast beviljar ändringar när villkoren inte längre kan uppfyllas.

Förvaltningens beredning av ärendet

Ärendet har förankrats med stadsfastighetsförvaltningen, stadsmiljöförvaltningen, exploateringsförvaltningen och Higab.

Förvaltningens bedömning

Vid behandling av ett Göteborgsförslag ska kulturnämnden besluta om förslaget ska genomföras, avslås eller utredas vidare.

Kulturförvaltningens bedömning är att förslaget inte bör genomföras. Det skulle påverka stadens utvecklingsarbete på Lilla Änggården negativt, försvåra uppfyllandet av donationens syfte samt begränsa allmänhetens tillgång till platsen.

Anna Rosengren

Cajsa Lagerkvist

Förvaltningsdirektör

Avdelningschef Museer och konsthall